

UZASADNIENIE

Po ostatecznym sprecyzowaniu żądań powódka D. B. w pozwie skierowanym przeciwko Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w W. wniosła o przywrócenie do pracy oraz zasądzenie od pozwanego kwoty 6.661,20 zł tytułem wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy.

W uzasadnieniu pozwu wskazała, iż była zatrudniona u pozwanego na stanowisku Kierownika P. Terenowej w S.. Pozwany odwołał ją z zajmowanego stanowiska z dniem 31 maja 2016 r. Zdaniem powódki, była ona zatrudniona na podstawie bezterminowej umowy o pracę, stąd w swoim oświadczeniu pozwany winien wskazać przyczynę rozwiązania umowy. Nie uczynił tego, gdyż błędnie przyjął, iż z dniem 11 stycznia 2016 r. łączący strony stosunek pracy nawiązany na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony przekształcił się w stosunek pracy na podstawie powołania.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. W uzasadnieniu pozwany wskazał, iż z dniem 11 stycznia 2016 r. stosunek pracy powódki z mocy prawa stał się stosunkiem pracy na podstawie powołania. Nadto powódka prawidłowo została zawiadomiona o przekształceniu jej stosunku pracy z mocy ustawy na stosunek pracy na podstawie powołania. Przekształcenie to nie wymagało zgody pracownika, ponieważ o jego zaistnieniu decyduje wola ustawodawcy wyrażona w akcie rangi prawa powszechnie obowiązującego, jakim jest ustawa. Wobec powyższego pracodawca był uprawniony do odwołania powódki równoznacznego z wypowiedzeniem umowy o pracę i nie był obowiązany do wskazania przyczyny odwołania.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny

Strony łączył stosunek pracy, w ramach którego powódka świadczyła pracę na rzecz pozwanego ostatnio na stanowisku kierownika placówki terenowej w S.. Podstawą tego stosunku była umowa o pracę na czas nieokreślony.

Bezsporne

Pismem doręczonym powódce 20 stycznia 2016 r. pracodawca zawiadomił ją, że na podstawie art. 9 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz niektórych innych ustaw, w związku z § 5 ust. 4a Statutu Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego stanowiącego załącznik do zarządzenia nr 14 Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 20 maja 2010 r., z dniem 11 stycznia 2016 r. łączący ją jej stosunek pracy zawarty na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony stanie się stosunkiem na podstawie powołania w rozumieniu przepisów kodeksu pracy.

W dniu 30 maja 2016 r. pozwany odwołał powódkę z zajmowanego stanowiska wskazując, że odwołanie jest równoznaczne z wypowiedzeniem umowy z zachowaniem okresu wypowiedzenia. W swoim oświadczeniu nie zawarł przyczyny odwołania.

Dowód:

- pismo z dnia 19 stycznia 2016 r. k. (...) akt osobowych,
- pismo z dnia 30 maja 2016 r. k. (...) akt osobowych,

Sąd zważył, co następuje.

Powództwo okazało się zasadne i podlegało uwzględnieniu.

Stan faktyczny w sprawie był zasadniczo bezsporny i ustalony został w oparciu o dowody z dokumentów przedstawionych przez strony. Dowody te zostały ocenione jako w pełni wiarygodne, albowiem strony ich nie kwestionowały, jak również Sąd nie dopatrzył się okoliczności podważających ich walor dowodowy.

Podstawę żądania powódki w zakresie przywrócenia do pracy stanowił przepis art. 45 § 1 k.p., w myśl którego w razie ustalenia, że wypowiedzenie umowy o pracę zawartej na czas nie określony jest nieuzasadnione lub narusza przepisy o wypowiedzaniu umów o pracę, sąd pracy - stosownie do żądania pracownika - orzeka o bezskuteczności wypowiedzenia, a jeżeli umowa uległa już rozwiązaniu - o przywróceniu pracownika do pracy na poprzednich warunkach albo o odszkodowaniu.

Wynikający z art. 45 § 1 k.p. wymóg zasadności wypowiedzenia umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony implikuje ustanowienie z mocy art. 30 § 4 k.p. obowiązku wskazania przez pracodawcę w pisemnym oświadczeniu woli o rozwiązaniu stosunku zatrudnienia konkretnej przyczyny owego wypowiedzenia. Wskazanie tejże przyczyny lub przyczyn przesądza o tym, iż spór przed sądem pracy może się toczyć tylko w ich granicach. Okoliczności podane pracownikowi na uzasadnienie decyzji o rozwiązaniu stosunku pracy, a następnie ujawnione w postępowaniu sądowym, muszą być takie same, zaś pracodawca pozbawiony jest możliwości powoływania się przed organem rozstrzygającym spór na inne przyczyny mogące przemawiać za słusnością wypowiedzenia umowy (por. wyrok Sądu Najwyższego z 19 kwietnia 1999 r., sygn. akt II PK 306/09). Powyższe stanowisko potwierdzone zostało w wyroku Sądu Najwyższego z 19 lutego 1999 r., sygn. akt I PKN 571/98, gdzie stwierdził on, że pracodawca nie może wykazać zasadności wypowiedzenia umowy o pracę w oparciu o inną przyczynę, niż wskazaną w wypowiedzeniu.

Brak przyczyny wypowiedzenia stanowi uchybienie formalne, a tym samym pozwala uznać oświadczenie o wypowiedzeniu za niezgodne z prawem.

W niniejszej sprawie pozwany w oświadczeniu, które doprowadziło do ustania zatrudnienia powódki, nie podał przyczyny swojej decyzji. Było to jednak zaniechanie celowe, albowiem stał on na stanowisku, iż stosunek pracy powódki wynika z powołania, a nie z bezterminowej umowy o pracę. W tej sytuacji nie był on zobowiązany do podawania jakiegokolwiek uzasadnienia. Z kolei powódka prezentowała stanowisko, wedle którego jej stosunek pracy wynikał właśnie z umowy bezterminowej.

Zgodnie z art. 68 § 1 k.p. stosunek pracy nawiązuje się na podstawie powołania w przypadkach określonych w odrębnych przepisach. Przepis odrębny musi wyraźnie przewidywać nie tylko, iż określone stanowisko powierza się pracownikowi na podstawie powołania, ale także, że na tej podstawie nawiązuje się stosunek pracy. Wybór powołania jako podstawy nawiązania stosunku pracy nie należy do jego stron. Nie może wynikać też ze statutu czy regulaminu. Taka podstawa nawiązania stosunku pracy może być zastosowana jedynie w ściśle określonych ustawowo przypadkach. Jednocześnie stosunek pracy z powołania charakteryzuje się łatwością rozwiązania przez pracodawcę. Pracownik zatrudniony na tej podstawie nie korzysta z mechanizmów prawnych stabilizujących zatrudnienie pracowników zatrudnionych na podstawie mianowania lub umowy o pracę. W świetle utrwalonego poglądu doktryny i judykatury można zatem przyjąć, że powołanie stanowi źródło nawiązania stosunku pracy, gdy wynika to wyłącznie z przepisów pozakodeksowych rangi ustawy, a przepisy te wyraźnie lub pośrednio, poprzez odniesienie do innych unormowań danego aktu prawnego regulujących tryb nawiązywania stosunków pracy osób podlegających temu aktowi, przewidują tego rodzaju skutek aktu powołania. Interpretacja art. 68 § 1 k.p. winna być zatem rygorystyczna, a w żadnym razie rozszerzająca. Bowiemy z przepisu tego powstaje stosunek zobowiązaniowy, z pewnymi tylko odrębnościami w porównaniu ze stosunkiem powstałym z umowy o pracę, co do zasady na niekorzyść pracownika.

W rozpoznawanej sprawie niesporym było to, iż powódka została zatrudniona na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony. Jednakże z dniem 11 stycznia 2016 r. zaczęła obowiązywać ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2016 r., poz. 50), która w art. 1 pkt 3 lit. a) zmieniła art. 60 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników (t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 277), nadając mu brzmienie: „Prezes Kasy powołuje i odwołuje kierowników komórek w centrali, oddziałach regionalnych i placówkach terenowych, o których mowa w art. 61 ust. 1 pkt 1-3 ustawy o ubezpieczeniach, a pozostałych pracowników zatrudnia na podstawie umowy o pracę, chyba że odrębne przepisy wymagają zatrudnienia na podstawie powołania”. Jednocześnie ustawą nowelizującą dodano ust. 4 art. 60 przywołanej ustawy, który stanowi, iż nawiązanie stosunku pracy na podstawie powołania jest równoznaczne z nawiązaniem stosunku pracy w rozumieniu przepisów kodeksu pracy. Co istotne, w art. 9 ust. 2 pkt 1 noweli zawarto zapis, zgodnie z którym stosunki pracy pracowników zatrudnionych

w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy na stanowiskach, o których mowa w art. 59 ust. 4 i art. 60 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników - w brzmieniu nadanym ustawą nowelizującą, stają się stosunkami pracy na podstawie powołania w rozumieniu przepisów kodeksu pracy.

Zdaniem Sądu przepis art. 60 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników w brzmieniu nadanym mu nowelą z 22 grudnia 2015 r. jest jednoznaczny i konkretny, a na potrzeby jego interpretacji należało zastosować wyłącznie wykładnię literalną, która skądinąd ma pierwszeństwo przy odczytywaniu znaczenia norm. Z zasady nie da się bowiem interpretować pojęć jasnych, które takiej interpretacji nie wymagają. Odstępstwo od uznania literalnego brzmienia przepisu jest niedopuszczalną wykładnią prawotwórczą, jeśli ma miejsce z naruszeniem powszechnie akceptowanych reguł wykładni. Nie jest bowiem dopuszczalnym, aby w drodze interpretacji norm prawnych sądy tworzyły prawo. Wyjątkowo odejście od literalnego brzmienia przepisu przy jego stosowaniu dopuszczalne jest dopiero wtedy, gdy po jego zastosowaniu dochodziłoby do:

- rażąco niesprawiedliwych, czy irracjonalnych wniosków, lub konfliktu względnie sprzeczności ze znaczeniem innych norm systemu, w tym z Konstytucją,

- rażąco niesprawiedliwych rozstrzygnięć,

- pozostawania przez zinterpretowaną normę w oczywistej sprzeczności z powszechnie akceptowanymi normami moralnymi. Wówczas należy korzystać z dalszych metod interpretacyjnych (por. wyroki Sądu Najwyższego z 8 maja 1998 r., sygn. I CKN 664/97, z dnia 27 stycznia 1999 r., sygn. II CKN 155/98, z 13 grudnia 2007 r., sygn. I CSK 310/07 oraz z dnia 12 czerwca 2015 r., sygn. II CSK 518/14).

Po zastosowaniu wykładni językowej Sąd doszedł do wniosku, iż znowelizowany art. 60. ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników uprawnia Prezesa Kasy do powoływania i odwoływania wyłącznie kierowników komórek organizacyjnych w centrali, kierowników komórek organizacyjnych w oddziałach regionalnych i placówkach terenowych Kasy.

Sąd nie zgodził się z poglądem pozwanego, jakoby art. 60 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników został skonkretyzowany w zarządzeniu nr 1 Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 11 stycznia 2016 r. zmieniającego zarządzenie w sprawie nadania statutu Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (Dz. Urz. MRiRW z 2016 r., poz. 1.

Na podstawie § 1 tego zarządzenia w zarządzeniu nr 14 Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 20 maja 2010 r. w sprawie nadania statutu Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (Dz. Urz. Min. (...) i R.. Wsi N. 10, poz. 10) w załączniku w § 5 po ust. 4 dodano ust. 4a i 4b w brzmieniu: „4a. Prezes Kasy powołuje i odwołuje dyrektorów oddziałów regionalnych i ich zastępców oraz kierowników placówek terenowych i ich zastępców. 4b. Powołanie na stanowiska, o których mowa w ust. 4a, jest równoznaczne z nawiązaniem stosunku pracy na podstawie powołania w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy (Dz. U. z 2014 r. poz. 1502, z późn. zm.)”.

W świetle tego unormowania Prezes Kasy powołuje i odwołuje już nie kierowników komórek organizacyjnych w centrali, oddziałach regionalnych i placówkach terenowych, ale dyrektorów oddziałów regionalnych i ich zastępców oraz kierowników placówek terenowych i ich zastępców.

Zgodnie z art. 93 ust. 2 Konstytucji RP zarządzenia są wydawane tylko na podstawie ustawy. Nie mogą one stanowić podstawy decyzji wobec obywateli, osób prawnych oraz innych podmiotów. Mają one więc charakter wykonawczy i nie mogą zawierać nowych norm materialno-prawnych, usuwać lub modyfikować dotychczasowych norm w aktach wyższych rangą. Muszą też pozostawać z nimi w zgodzie. Tak też konsekwentnie wypowiedział się Trybunał Konstytucyjny (por. m.in. wyroki Trybunał Konstytucyjnego z 26 czerwca 2001 r., sygn. U 6/00 i z 19 października 2010 r., sygn. K. 35/09), a Sąd jego zapatrywania w tym względzie w pełni podziela.

Tymczasem omawiane zarządzenie nie spełnia żadnego z tych warunków. Dotyczy ono zupełnie innego kręgu podmiotów, aniżeli art. 60 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Tym samym Minister Rolnictwa

i Rozwoju Wsi unormowaniem tym wykroczył poza delegację ustawową wyrażoną w art. 62 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników i jednocześnie wkroczył w materię ustawową. Faktycznie rozszerzył uprawnienia Prezesa Kasy poza granice określone ustawą, choć przepis delegacyjny nie zawiera treści kompetencyjnych dla organu wykonawczego. Nie może budzić zatem żadnych wątpliwości, iż jego zarządzenie nr 14 z dnia 20 maja 2010 r. jest niezgodne z art. 93 ust. 2 ustawy zasadniczej. Podstawę do takiego stwierdzenia Sądu stanowi art. 8 ust. 2 te samej ustawy. Jako takie nie mogły być zastosowane w sprawie.

Pozwany żądanie powódki próbował zniweczyć tłumacząc, iż jako Kierownik P. Terenowej była w istocie kierownikiem komórki organizacyjnej. Także i ten argument okazał się chybiony.

Wedle treści art. 61 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, w ramach Kasy wyodrębnia się: centralę, oddziały regionalne, placówki terenowe, inne jednostki organizacyjne. Zatem centrala, oddziały regionalne i placówki terenowe są jednostkami organizacyjnymi Kasy. Tożsamy wniosek wynika z analizy § 5 zarządzenia nr 14 Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 20 maja 2010 r. w sprawie nadania statutu Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

Ustawa, jak i zarządzenie nie definiują pojęcia „komórka organizacyjna”. Jego znaczenie odczytać można dopiero z regulaminu organizacyjnego Kasy nadanego zarządzeniem nr 6 Prezesa Kasy w dniu 1 marca 2016 r. (Dz.Urz. (...) z 2016 r., poz. 6).

W § 2 regulaminu wskazano, że w skład centrali wchodzi komórki organizacyjne, w tym m.in. Zespół Naczelnego Lekarza Kasy, Biuro Świadczeń, Biuro Kontroli, Biuro Ekonomiczne, Biuro Kadr i (...). Komórki te, każda w zakresie swojej właściwości, wykonują zadania Kasy wynikające z przepisów prawa powszechnie obowiązującego, kierunków działania Kasy wskazanych w dokumentach strategicznych, regulaminu, własnych regulaminów, planów pracy, poleceń kierownictwa Kasy, aktów normatywnych Prezesa Kasy (§ 13 ust. 1 regulaminu). Komórki organizacyjne w zakresie swojego działania współpracują z jednostkami organizacyjnymi oraz właściwymi organami administracji publicznej, organizacjami i innymi podmiotami (§ 14 ust. 2 regulaminu). Regulamin w § 15-36 określa też zadania postawione przed konkretnymi komórkami. Z komórek składa się także następną w strukturze KRUS jednostka organizacyjna, tj. oddział regionalny (§ 38 ust. 1 i § 40 ust. 1 regulaminu). Co do placówek terenowych, to konsekwentnie, w § 41 regulaminu stanowi, że są one jednostkami organizacyjnymi Kasy.

W świetle powyższego jednostki Kasy to Centrala, oddziały regionalne, placówki terenowe i zakłady rehabilitacji leczniczej. Natomiast komórki organizacyjne to wewnętrzne struktury centrali i oddziałów powołane do zajmowania się poszczególnymi aspektami działalności Kasy, w tym świadczeniami dla uprawnionych, księgowością, obsługą prawną, kontrolą. Dlatego omawiane stanowisko pozwanego uznano za chybione.

W analizowanej sprawie D. B. została zatrudniona na stanowisku kierownika P. (...)Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w S.. Jej bezpośrednim przełożonym jest dyrektor Oddziału (...) w K.. Nie była zatem objęta unormowaniem zawartym w art. 9 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz niektórych innych ustaw, jak i art. 60 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Sąd przychylił się zatem do jej twierdzeń, iż nie doszło do przekształcenia jej stosunku pracy w oparty na powołaniu. W/ w ustawie nie stanowiły podstawy do takiego przekształcenia. Nie stanowił jej również § 5 4a i 4b statutu Kasy. Jak już wspomniano we wcześniejszej części uzasadnienia, statut nie może wprowadzać powołania jako podstawy nawiązania stosunku pracy. Status prawny pracownika powołanego jest bowiem mniej korzystny dla niego niż pracownika zatrudnionego na podstawie umowy o pracę, a taka regulacja jest zakazana wprost przez art. 9 § 2 k.p. (por. wyrok Sądu Najwyższego z 21 lutego 2003 r., sygn. III PZP 19/02).

Uwzględniając powyższe przyjąć należało, iż stosunek pracy powódki w chwili doręczenia oświadczenia o odwołaniu był w dalszym ciągu stosunkiem umownym, wynikającym z zawartej przez strony umowy o pracę na czas nieokreślony. Jako, że oświadczenie pozwanego nie zawierało informacji o przyczynie rozwiązania, należało uznać je za wadliwe i udzielić ochrony żądaniu powódki z art. 45 § 1 k.p. Sąd dał temu wyraz w pkt I wyroku.

Strona pozwana podniosła, iż przywrócenie powódki do pracy na dotychczasowe stanowisko nie jest możliwe z uwagi na fakt zatrudnienia nowego pracownika. Jednakże należało przyjąć, iż przeciwwskazaniem dla przywrócenia do pracy nie może być okoliczność przyjęcia na stanowisko powódki innej osoby. Pogląd ten należy do ugruntowanego i jest przez Sąd w pełni aprobowany (por. wyrok Sądu Najwyższego z 17 lutego 1998 r., sygn. I PKN 572/97. Wynika stąd, iż to pracodawca podejmując wadliwą decyzję o rozwiązaniu stosunku pracy z pracownikiem musi się liczyć z restytucją zatrudnienia.

Powódka dochodziła również wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy. W myśl art. 47 k.p. pracownikowi, który podjął pracę w wyniku przywrócenia do pracy przysługuje wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy, jednakże nie więcej jak za 2 miesiące, a w przypadku gdy okres wypowiedzenia wynosi 3 miesiące – nie więcej jak za 1 miesiąc.

Powódka żądała równowartości wynagrodzenia za 1 miesiąc. Wskazała wyraźnie, że nie kwestionuje wyliczeń pozwanego co do wysokości ekwiwalentu służącego do obliczenia należnego wynagrodzenia, i że wyliczenie to stanowić ma podstawę tego wyliczenia. W tej sytuacji w pkt II wyroku zasądzono od pozwanego na rzecz powódki kwotę 6.661,20 zł.

W pkt III wyroku zawarte zostało orzeczenie o kosztach procesu. Zapadło ono w oparciu o przepis art. 98 § 1 k.p.c. Na koszty powódki składało się wynagrodzenie pełnomocnika (360 zł) ustalone zgodnie z regulacją zawartą w § 9 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych – w brzmieniu obowiązującym w dacie wniesienia pozwu.

Zgodnie z treścią art. 113 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. 2006.167.1398 ze zm.) kosztami sądowymi, których strona nie miała obowiązku uiścić lub których nie miał obowiązku uiścić kurator lub prokurator, Sąd w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji obciąży przeciwnika, jeżeli istnieją do tego podstawy. Z uwagi na fakt przegrania sprawy przez stronę pozwaną, Sąd – zgodnie z zasadą przewidzianą w powyższym przepisie – nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego Szczecin – Centrum w Szczecinie kwotę 1.203 zł, na którą składała się wartość opłaty od pozwu.

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)

3. (...)